

festes

de la misteriosa

Pregó

Pep Llenas i Sunyer

Manresa, 13 de febrer de 2009

PREGÓ DE LES FESTES
DE LA MISTERIOSA
LLUM DE MANRESA

Pep Llenas i Sunyer

Benvolguts i benvolgudes companyes i companys,

Abans de començar voldria agrair als membres del CAE, que en el seu 25è aniversari han estat designats Administradors de les Festes de la Llum, la confiança que m'han donat, encomanant-me aquesta tasca.

Des del dia que els vaig dir que sí, el cap no em para de donar voltes: podré afrontar aquest repte?, en seré capaç?, per què jo? Només sóc un ciutadà més que crec que l'educació és cosa de tots i totes, que tinc el plaer de compartir les meves hores de treball amb els infants més petits; vaja, un mestre més d'educació infantil que, amb dubtes i encerts, faig la meva feina tan bé com puc. Espero no decebre'ls, ni a ells ni a vosaltres.

De fet, si ara fa un any m'haguessin dit que avui seria l'encarregat de fer aquest pregó, segur que hauria mirat el calendari per veure si havien canviat el dia dels Sant Innocents.

No sóc erudit en cap matèria, la meva formació és el dia a dia, anar fent, amb errades i equivocacions de les quals vaig aprenent. A vegades, com tots els humans, ensopegant més d'un cop amb la mateixa pedra.

Suposo que ja haureu intuït que us parlaré d'educació. No us podré parlar de grans teories, ni del paper de l'educació en el segle XXI. Només pretenc compartir amb vosaltres el que sento, el que veig, el que visc, el que em neguiteja i, potser amb una mica d'enyorança, de la infància que vaig poder viure amb l'esperança que tot és possible, que tot pot millorar.

LA REALITAT ACTUAL

M'agradaria començar fent una mirada a la nostra societat actual. Una societat que canvia a un ritme frenètic, una societat curiosa, ben estranya, que a vegades em sorprèn.

Una societat preocupada per la baixa natalitat, però on no es donen facilitats per solucionar-la. Fa anys que es parla que cal conciliar l'horari laboral i familiar i l'única solució que es planteja és proporcionar serveis per cobrir les hores que la mare o el pare no poden estar amb els seus fills i filles.

Una societat on els infants han esdevingut un bé escàs i s'han convertit en els reis de les cases, amb uns pares i mares que volen el millor per als seus fills i filles però moltes vegades sense temps per estar amb ells, per escoltar-los, donar-los el suport afectiu necessari i imprescindible per créixer. Uns pares i mares amb por a fracassar, a vegades fins i tot amb por a ser rebutjats pels seus propis fills i filles. Quan sorgeixen complicacions, quan hi ha un conflicte, aquesta por, aquesta manca de temps, a vegades fa que la solució sigui la claudicació dels adults o la compensació material amb regals de tot tipus.

Una societat on, ara que l'esperança de vida és més llarga que mai, es demana als infants que no perdin el temps, que aprenguin moltes coses, i com més aviat millor. Ja de petits, els seus bressols s'omplen de mil i una coloraines, de sons, d'estímul de tot tipus. Ens diuen que si els bombardegem amb imatges i els anem dient el seu nom, el seu desenvolupament cognitiu serà increïble. Potser un infant serà menys persona si als dos anys no sap el nom de ciutats importants o de compositors de música, pintors...? Potser serà menys feliç si no ha fet 200 pals de dalt a baix abans dels tres? Potser serà un fracassat si no sap dir amb dues o tres llengües els noms dels colors i "bon dia", "bona nit" al més aviat possible? Potser cal hipotecar les migdiades? Potser cal omplir les seves agendes i no deixar cap espai per a l'avorriment, pel lleure, per a ser infant? Cal que s'acostumin a la vida dels adults, que visquin amb el nostre ritme frenètic al més aviat possible? Quan hi penso sempre em faig una pregunta a la qual no trobo resposta: com és que hi ha hagut grans metges, enginyers, científics... si de petits la seva agenda era buida, si de petits només jugaven, no tenien pressa i tenien temps per ser infants?

En una societat on ja es comença a parlar d'estrès, sobreestimulació i depressió infantil, no serà que els estem prenent el seu temps? Els estem donant el temps i les oportunitats suficients per créixer com a persones, perquè aprenguin a viure i a conivir

en aquest món tan complex?

Una societat que parla de tolerància, de solidaritat, de convivència, que diu que no és racista i on curiosament un dels criteris que utilitza una part de la ciutadania quan ha d'escollir l'escola dels seus fills i filles és que no hi hagi gaire infants d'altres cultures o de situacions socials desfavorides. Escoles on segur que els parlaran de la convivència, del respecte, del fet que tots som iguals. Amb imatges, contes i xerrades aprendran que la diversitat és enriquidora, que hi ha infants diferents i amb realitats molt més difícils de les que ells estan vivint. No és més fàcil aprendre què és la diversitat convivint amb la diversitat, veient que no tots som iguals, però tampoc tan diferents? No és més enriquidor que la realitat de l'escola s'assembli al màxim possible a la realitat que ens ha tocat viure?

Una societat que fa bandera dels drets dels infants. Declaració que, en el seu principi núm. 7, reconeix la necessitat de l'infant al joc i a l'esbarjo i diu que la societat i les autoritats s'esforçaran a promoure la satisfacció d'aquest dret. Per què costa tant trobar espais perquè juguin lliurement? A vegades, jugar a pilota, córrer amb bicicleta o jugar a cuit i amagar és una aventura en un espai envaït pels cotxes i el ciment, en unes ciutats pensades només per als adults.

Una societat on es valora les persones pel que tenen, pel que saben, pels seus triomfs i conquestes i no pel que són.

QUÈ CAL PER EDUCAR UN INFANT?

Segur que hi ha molts més neguits i interrogants que ens podríem plantejar, però potser és millor començar a parlar de què cal per educar un infant, per ajudar-lo a créixer com a persona i perquè aprengui a conviure amb les altres persones.

Ja he dit abans que no sóc cap expert en la matèria, però intentaré explicar el que crec imprescindible, el que he après observant i convivint amb ells.

Hi ha una primera necessitat imprescindible, la més important de totes, la que dóna sentit a la vida dels infants i també dels adults: la necessitat de sentir-se estimat.

L'estimació és bàsica des del primer moment. Una estimació sense condicions, una estimació que els ha de donar la seguretat per poder afrontar la vida, per trobar el gust

per viure, que els digui que poden, que valen molt, que són únics, especials, diferents... però sense caure en la sobreprotecció, en un embolcallament que els ofegui.

Estimar-los no vol dir estalviar-los la frustració, els conflictes o l'esforç. Estimar-los vol dir acompanyar el seu creixement, estimulant i celebrant cada petita conquesta, valorant l'esforç, animant-lo a anar endavant, ajudant-lo a superar les frustracions i a aprendre de les equivocacions. Cada vegada que ens avancem, que fem allò que l'infant ja és capaç de fer per ell mateix, li estem prenent una oportunitat de créixer:

Estimar-los vol dir ensenyar-los que hi ha unes normes, uns límits, el que està bé i el que està malament, que hi ha coses que no poden ser, que encara no pot decidir. Com a adults hem de saber dir "no", un no que s'ha d'acompanyar de paraules, però que no es pot negociar. Sempre recordo el consell d'una bona amiga que em va dir: "els infants han de poder triar, però hi ha coses on l'única tria possible és si la volen fer de grat o per força".

Estimar-los vol dir separar-se'n, ajudar-los a ser autònoms, responsables, independents, que es valguin per ells mateixos. Necessiten aprendre a viure i a gaudir de la vida en absència de la mare o el pare.

Estimar-los és la principal tasca de les mares i pares i per portar-la a terme es necessita temps. Temps per estar amb els fills i filles. Francesco Tonucci, investigador italià que ha dedicat la seva vida als infants, va fer una afirmació que crec que ens hauríem de començar a plantejar, sobretot els nostres governants, que són els que hi podrien fer alguna cosa: "la millor inversió que podria fer un estat per al futur seria garantir que l'infant pogués estar amb el seu pare o mare el primer any de vida".

L'infant necessita temps per estar amb la mare o el pare. Una necessitat que, amb la situació actual de les famílies, on només hi ha un o dos fills o filles, s'ha de compaginar amb la necessitat d'estar amb altres infants, amb els quals haurà de començar a aprendre a conviure, on veurà que no és l'únic, que no tot és per a ell sol, que haurà de compartir l'estimació d'una persona adulta que no és la seva mare o pare. Però aquests serveis, que són necessaris per a la seva educació, cal que no siguin el lloc on passi la major part del dia. Per molt necessària que sigui aquesta convivència, la seva necessitat bàsica durant aquests primers anys és estar amb la mare, el pare o la persona adulta que en tingui cura.

A mesura que van creixent, hi ha un altre temps i espai que necessiten i que cada vegada és més escàs. Un temps i un espai per al lleure, per jugar, per estar amb altres infants, un espai per aprendre a conviure fora de l'escola on haurà de resoldre els seus

conflictes sense que l'adult li solucioni tot o sigui el jutge que imparteix la justícia. On haurà d'aprendre a negociar; a veure que n'hi ha de més forts i de més dèbils, que a vegades es guanya i a vegades es perd, on ell haurà de ser el protagonista i assumir les conseqüències de les seves accions. Un espai on les mares o pares cal que estiguin atents, que els donin estratègies, que els ajudin a buscar possibles solucions, però des de la distància, des de la segona fila, sense avançar-se a resoldre-li els seus conflictes. Són ells que han d'aprendre a solucionar-los i n'han d'aprendre de petits, perquè puguin tenir estratègies per quan siguin grans. No hem de resoldre tot el que els passa, no els podem donar la raó amb els ulls clucs, també cal ajudar-los a veure les seves errades, a assumir-les i a ser conseqüents.

Necessiten temps per créixer; temps per aprendre les coses importants de la vida i que, a vegades, sembla que queden en un segon pla. Han d'aprendre que el respecte és la base de totes les relacions: aprendre a vèncer sense trepitjar el vençut, a perdre, a no fer trampes, a compartir; a sentir-se capaços de resoldre les seves necessitats, a valdre's per si sols, a demanar ajuda quan cal, a contemplar el que els envolta i a enamorar-se'n, a compartir l'alegria i les tristeses, a estimar; a escoltar; a saber esperar; a aprendre de les equivocacions i a saber demanar perdó i rectificar.

Però, per poder respectar, s'ha de sentir respectat; per poder escoltar, cal que se l'escolti; per valdre's per si sol, li calen uns adults que li demostrin que creuen en ell, que estan convençuts que és capaç i que li donen les oportunitats per fer-ho, i, finalment, per estimar cal que s'hagi sentit estimat.

TOTS I TOTES EDUQUEM

La família és la principal responsable d'aquesta educació, educació que també haurà de compartir amb els serveis educatius. Però no n'hi ha prou, cal quelcom més. Hi ha un refrany africà que sempre m'ha agradat molt que diu que per educar un infant cal la tribu sencera.

A vegades costa entendre aquesta afirmació, i la nostra societat n'és un bon exemple. A viure i a conviure... se n'aprèn a partir del que es veu, del que es viu, de

l'exemple, de la manera de fer dels grans, i nosaltres volem educar sempre amb paraules, frases boniques, explicant allò que ha de ser però que xoca amb la realitat que ens envolta. Massa vegades es delega l'escola perquè expliqui als infants amb paraules com han de ser les coses que no funcionen a la nostra societat.

Sí, crec que per educar un infant cal tota la tribu, que ha de mostrar-li amb l'exemple les petites coses de cada dia, el que és bo, el que és dolent, el que s'espera d'ell o d'ella, els seus valors, els seus costums, la vida.

L'infant necessita aprendre dels joves, d'uns joves que han de ser crítics, rebels, han de tenir temps per trencar amb el món dels adults, per enfrontar-se a aquest món, però que cal que siguin conseqüents, que lluitin pel que volen, pel que necessiten, pels seus ideals, alhora que se'ls respecta i escolta de veritat.

L'infant necessita aprendre dels adults, que han de ser el motor de la societat. Uns adults responsables en la seva tasca professional, en la seva tasca a la societat, amb temps per als fills i filles si formen una família, amb temps per al lleure i amb temps per als altres. Uns adults que han de ser els referents, els models amb què s'hauran d'emmirallar. Quantes vegades la tasca professional es menja el temps per viure, pel lleure, per als altres?

L'infant necessita aprendre de la gent gran, que ha de ser respectada per la feina que ha fet, per la seva experiència, per la vida que ja ha viscut. Una gent gran que ara té temps, temps per al lleure i temps per als altres. Una gent gran que és necessària, que és important, que té molt a fer i molt a dir. Que si tenen la sort de ser avis o àvies, han de poder gaudir dels seus néts com només ells saben fer; sense presses, compartint el temps preciós de què disposen i sense la responsabilitat de quan eren els pares o mares.

L'infant necessita aprendre de les associacions i les organitzacions civils, i d'aquestes entitats compromeses amb la seva ciutat, amb la societat de les quals aquí a Manresa en tenim un bon exemple. Entitats que dediquen el seu temps a millorar la ciutat, i també a la cultura, al lleure, a la pau, a compensar les desigualtats, a l'esport... Entitats que fan la seva tasca sense esperar cap reconeixement, amb gent que voluntàriament dedica part del seu temps als altres, perquè saben que no tot s'ha de delegar o esperar que ens ho facin.

L'infant necessita aprendre de l'Administració pública i dels seus governants. Una Administració i uns governants que han d'estar al servei dels altres, que han d'escoltar més que ningú la ciutadania, que han de ser model i exemple d'actuació i de respecte i que han de governar pensant en els infants, els joves, els adults i la gent gran.

ESTIMAR-SE EL LLOC ON VIU

A més a més de ser els seus models, l'infant necessita que l'ajudem a estimar les seves arrels, la seva cultura, la seva història, les seves tradicions. Però, per estimar-les, cal que les conegui, les visqui, les gaudeixi, les senti seves. S'ha d'identificar amb el lloc on viu, ha de sentir que en forma part, que n'és un més, que és la seva terra, la seva ciutat.

Les festes són una ocasió especial per apropar-se a aquesta cultura, a la història, a la manera de ser i de fer de cada poble.

Els dies de festa han de ser diferents, dies on tota la ciutat ha de traspuar quelcom especial. Cal que el carrer sigui l'escenari principal i, el protagonista, tota la ciutadania.

Un carrer que durant uns dies ha de ser més que mai, el punt de trobada de tots els ciutadans i ciutadanes. Un espai d'alegria, sense presses, un espai per al lleure, per gaudir.

Cal que tota la ciutadania, dels més xics als més grans, hi trobin la seva festa, el seu espai i que en puguin ser protagonistes. No ha de ser la festa dels altres, cal que sigui la festa de tots i totes.

Les festes cal que siguin vives, que evolucionin, que es vagin adequant als temps que es viuen, però també cal que mantinguin aquelles singularitats que les fan úniques i diferents de totes les altres. Cal que es consolidin aquelles activitats, aquells moments que són especials i únics i que seran esperats amb desig i il·lusió.

No us vull pas robar més temps, aquests dies tenim l'ocasió de gaudir de la nostra festa, la festa de Manresa, la Festa de la Llum. És temps de festa. Aprofitem-lo, gaudim-lo, vivim-lo com a joves, adults o gent gran i acompanyem els nostres infants perquè aprenguin a viure-la, a sentir-se'n protagonistes, a sentir-la seva.

Bona festa a totes i tots.

